

Nuna tamakkerlugu pimmatigininneq akiorniarlugu periusissiaq

Suli atualingitsunut paaqqinnittarfiit, meeqqat atuarfiat
aamma inuusuttut ilinniarfii

**”Pimmatigininneq taamaallaat atuarfinni
ajornartorsiutaangilaq, inuiaqatigiinnili
ajornartorsiutaavoq nalinginnaasoq”**

Arnaq, malinnaatitani pisortat suliffeqarfiat sinnerlugu ilaasortaasoq

“Aappi, qinngasaarisoqartarpoq
aammalu qinngasaartittoqartarluni.
Ilaluartoqartarpoq, (*timikkut*)
annersaasoqartarpoq, ajattaasoqartarpoq,
isussuttoqartarpoq ingutsisoqartarlunilu,
oqaluuserinnittoqartarpoq
illaruaatiginnittoqartarlunilu.

[...]

Atuarfiup avataani annikinneruvoq,
kisiannili aamma attaveqaatitigut
ilaatigut ingerlanneqarsinnaasarpoq”.

*Periusissiamik suliaqarnermut atatillugu
apeqqutigineqartumut
elevrådít akissutaannut assersuut*

Nuna tamakkerlugu pimmatiginninneq akiorniarlugu periusissiaq

Suli atualingitsunut paaqqinnittarfiit, meeqqat atuarfiat, sunngiffimmi neqeroorutit, inuusuttut ilinniarfii

Nuna tamakkerlugu periusissiamik aalajangiineq

Inatsisartut 2019-imi upernaakkut ataatsimiinneranni Inatsisartut tamarmiulutik isumaqatigiissutigaa, pimmatiginninneq akiorniarlugu nuna tamakkerlugu atuuttussamik periusissiortoqassasoq. Ilinniartitaanermut Aqutsisoqarfiup periusissiaq suliarivaa, sulinerlu tamanna malinnaatitanit immikkut ilisimasalinnit malinnaaffigineqarpoq.

August 2022-mi periusissiaq atsiorneqarpoq akuersissutigineqarlunilu. Naqitami matumani periusissiaq naalisarlugu saqqummiunneqarpoq. Periusissiaq tamakkerlugu Namminersorlutik Oqartussat nittartagaanni uani atuarneqarsinnaavoq: https://iserasuaat.gl/nyheder/2022/08/ny-strategi-mod-mobning?sc_lang=kl-gl

Periusissiami ilinniakkatigut tunuliaqutaasut sullinniakkallu

Periusissiami tunngavigineqarpoq **pimmatiginnittarneq inuiaqatigiinni pilersartog inunnillu ataasiakkaanik eqquisartog**. Kinguneri atugarissaarnermut inuunermullu isumalluarnermut oqimaatsuusinnaapput – taamaallaat pimmatiginninnermit eqqugaasoq eqqugaasullumi allat kisimik pineqanngillat – kisiannili kikkut tamarmik pimmatiginniffiusumiittut tamakkerlutik. Taamaattumik pimmatiginninneq akiorniarlugu suliaqarneq inuiaqatigiit ataatsimoorlutik isumagissasarivaat. Periusissiami pimmatiginninnerup avatangiisinit akiorniarneqarsinnaaneranik annikillisarneqarsinnaaneranillu ilisimasaqarneq misillitagaqarnerlu aamma tunngavigineqarput.

Periusissiami pineqarput ulluunerani paaqqinnittarfiit, atuarfiit, sunngiffimmi

neqeroorutit, inuusuttut ilinniarfii atuartullu angerlarsimaffii. Taakkunani meeqqat inuusuttullu atuartinneqarnermik, pædagogikkimik ineriartornermillu avatangiiseqartinneqartartut pineqarput. Pingaartuuvoq ilinniartitsinerit pædagogikkimik atuiffiusut, aammalu meeqqat inuusuttullu silarsuup periarfissaanut ammariartorfigisaat, inooqatigiinnikkut akuerineqarnermik, peqataatinneqarnermik akaarinninnermillu ilisarnaateqarnissaat. Taamaatumik periusissiap pimmatiginnittarnermik akiuiniarluni suliniuteqarneq ilinniagaqarfinnilu ilinniartitsissutaasut ilisimasat suliniutillu aqputigalugit ataatsimoortilerpai, taamaaliornikkut ilinniagaqarnikkut atugarissaarneq nukittorsarneqartussaamat.

Skandinaviami pimmatiginnittarnermik ajattuisarnermillu ilisimatusarnerni ilisimasat nutaanerit periusissiami aallerfigineqarput, tamatumunngalu peqatigitillugu nunatsinni pimmatiginnittarnermik misilittakkat katersorneqarlutik. Ilisimasat pigineqareersut Kalaallit Nunaata Avannaani, Kitaani Tunumilu inooqatigiinnernit ajattuisarnermik misilittakkanik etnografiimi misissuinerit atorlugit ilaartorneqarput. Etnografiikkut misissueqqaarnerit taakkua najukkat aallaavigalugit suliniutit periusissiami qitiutinneqarnerannut tunuliaqutaapput.

Kommunit nunalu tamakkerlugu akisussaaffiit

Periusissiaq marlunnik tungaveqarpoq. **Tungavigisami siullermi kommunini suliaqarneq pineqarpoq.** Kommunit oqartussaaffeqarfimminni suliniutinik aallartitsinissaminnut akisussaasuussapput aammalu paaqqinnittarfiit atuarfiillu pimmatiginnittarnermut akiuiniarneranni naleqartitassaminnik imaluunniit pimmatiginnittarnermut politikksaminnik ineriartortitsineranni tapersersortussaallugit – tassanilu angajoqqaatigiit ilanngunneqartussaapput. **Tungaviusut aappaanni nuna tamakkerlugu suliniutit ataqatigiissarneqassapput.** Nuna tamakkerlugu suliniutini pædagoginik ilinniartitsisunillu ilinniartitseqqiinerit neqeroorutaassapput, taakkualu pimmatiginnittarneq inooqatigiittarnerillu pillugit ilisimasanik avitseqatigiinnissamut ilinniakkatigut ilisimasat saqqummersittartussaavaat.

Digitalikkut pimmatiginnittarneq pimmatiginnittarnerup akiorniarneqarneranut ilaavoq

Naatsorsuutigineqarpoq kommunit, paaqqinnittarfiit, atuarfiit, inuusuttut ilinniarfii qitiusumillu oqartussaaffeqarfiit pimmatiginnittarneq akiorniarlugu suliniutiminni **digitalikkut pimmatiginnittarneq** ilanngukkumaaraat. Internetikkut inuit naapeqatigiittarfiini oqaatsit nipillu atorneqartut taakkualu imarisaat pillugit inuiaqatigiinni kikkut tamarmik innuttaaqataasut oqaloqatigiittariaqarput. Tamanna aamma inersimasut akunnerminni ilisimatitseqatigiittarnerannut atuutissaaq, tassami naatsorsuutigineqarmat inersimasut inooqatigiinni mikisuni annertuunilu digitalikkut isumassuineranut digitalikkullu eqqumaffigisassanut pitsaasumik maligassiuissuussasut.

Kajumissaarutit tigussaasut innersuussutillu ataasiakkaat

Inatsisiliorneq

Ukua inatsisiliassatut innersuussutigineqarput:

- Atuarfinni, efterskolini inuusuttullu ilinniarfiini atugarissaarnissamut pimmatiginnittarnerullu akiornissaanut politikkeqalernissaq inatsisitigut piunasaqaataalissaaq.
- Piaartumik angusaqarnissaq siunertaralugu atuartut mappiisa iliuusissatullu pilersaarutit oqaasertaannut pimmatiginnittarneq atugarissaarnerlu ilanngunneqassasut.
- Kommunalbestyrelsit pisussaaffilerneqassapput atuarfiit atugarissaarnissamik pimmatiginnittarnerillu akiornissaannut tapersersuutaasussanik najugarisaminni pilersaarutininik ineriartortitsissasut.

Inuit immikkut ilisimasallit

ilisimasaasa annertusarnissaannut suliniutit

Ilinniartitsisumut pædagogimullu ilinniarfiit kiisalu inuusuttut ilinniarfiini pædagogikum kaammattorneqassapput pimmatiginnittarneq, gruppini kulturi atugassarititaasullu pillugit ilisimasat ilinniartitsinerminnut najoqqutassaminni ilinniartitsinerminnilu ilanngutissagaat. Tamatumunnga peqatigitillugu pædagogit ilinniartitsisullu ilinniarteqqinneqarnissaannik neqeroorutit ineriartortinneqassapput.

Pædagoginut ilinniartitsisunullu innarligaasimasunut ikiorsiineq

Ilinniartitsisut pædagogillu ilaat siusinnerusukkut annertuumik innarligaasimasut meeqqanik inuusuttunillu suliaqarnerminni nukissaqarniarnertik naammagittarsinnaanertillu unamminartuutissinnaavaat. Akerlianik ilinniartitsisut pædagogillu tassaapput atuarfiit pimmatiginnittarnermik akiuinieranni pingaartitaminnillu suliniuteqarlutik ineriartortitsineranni qitiulluinnartut. Ilinniartitsisut pædagogillu inooqatigiinnermi isumaliortaatsikkullu annertuutigit amigaateqartut oqaloqatigiittarnissanik, sulinerup nuannaaru-

tigeqqilernissaanut namminerlu naleqassutsiminnik annertusaanissaanut ikiuutaasussanik neqeroorfigineqassapput.

Kammagiittamik ulluunerani paaqqinnittarfinni, atuarfiup avataani ornittakkani atuarfinnilu nukarliit alloriarfiini periutsit

Meeqqat nukarliit eqqarsaatigalugit Kammagiittami pimmatiginnittarneq akiorniarlugu suleriaatsit atorineqalernissaat isumassarsiorfissatulluunniit atornissaat innersuussutigineqarpoq. Tassa ulluunerani paaqqinnittarfinni, nukarliit atuarfiup avataani ornittagaanni kiisalu atuarfimi nukarliit alloriarfianni. Kammagiittami suliniutit atuartut ataasiakkaat toqqartornagit ittoortilernagilluunniit meeqqat akornanni taakkualu eqqaanni kulturimut inooqatigiinnermullu sammitinneqarput. Taassuma saniatigut atortussiat kalaallinut tunngassuteqarnerusunik imaqarnerulernissaat innersuussutigineqarpoq. Kammagiittami atortussiat *MaryFondimit* llinniartitaanermut Aqutsisoqarfik suleqatigalugu ineriartortitaapput. MaryFonden.dk kunngik-kormiutut ataqinassusillip Kronprinsesse Maryp pilersitaraa.

Atuartsinermi aqqut

Atuarfinnut, efterskolenut aammalu inuusuttut ilinniarfiinut innersuussutigineqarpoq, pædagogikki didaktikkilu atorlugit suliniutit, atuarfimmu atassuteqarnerulersitsisut inooqatigiillunilu ataatsimooqatigiinnermik siuarsaataasut ilanngussuunnissaat isumaliutigissagaat. Tamanna pisinnaavoq soorlu pisamut atassusiilluni atuartsinikkut atuartunillu peqataatsinerunikkut. Tamatumani atuarnermik nuannarisarnerulersitsinissaq siunertarineqarpoq, taannaammammi atuarnermut annertunerusumik kajumissuseqalersitsisartoq.

Atuartut angerlarsimaffii kollegiallu

Meeqqat inuusuttullu angerlarsimaffitsik qimallugu illoqarfinnut allanut aal-lartariaqartartut, soorlu atuartut angerlarsimaffiini kollegianilu najugaqartar-put. Angerlarsimaffiit taakkua, piffissap ilaani ilaquttat angerlarsimaffiinik taarsiisut, atugarissaarnermut tunngaviusarput aammalu inuusuttut inuusut-toqatiminnut attaveqarnerminnik ineriartortitsinerannik pilersitseqataasar-lutik. Atuartut angerlarsimaffiini kollegianilu sulisut pimmatiginnittarnerup akiorniarneqarnerani peqataaqqullugit aammalu inuusuttut angerlarsimaf-fiini/kollegiani ilinniagaqarfiinilu inuttut atugarissaarnerannik soqutiginneq-qullugit kaammattorneqarput.

Angajoqqaat akulerutitinneqassapput

Angajoqqaatigiit paaqqinnittarfinni atuarfinnilu pimmatiginnittarnermut politikkip aammalu pimmatiginnittarneq akiorniarlugu suliniuteqarfigine-qarnerini peqataatinneqarnissaat kaammattuutigineqarpoq. Angajoqqaat ulluunerani paaqqinnittarfiit ‘Atuisuisa katersuuttarfiiniittut’ aammalu atuarfiit siulersuisuini ilaasortaasut immikkut ittumik kaammattorneqarput angajoqqaatut suliniuteqaaqqullugit, angajoqqaat meeqqallu akornanni akaa-regatigiinnermut, ataqqeqatigiinnermut paaseqatigiinnissamullu ikorfartuu-taasussamik.

“Suluit” pingaartumillu inuusuttunut attaveqartarneq

Kajumissaarutigineqassaaq meeqqat inuusuttullu sunngiffimminni kulturik-ku inuunerat pingaaruteqartoq najukkani nunalu tamakkerlugu pimmati-ginnittarnerup pinaveersaartinneqarnerani minnerulersinneqarniarneranilu akuutinneqassasoq. Suliniut taanna taavarput “Suluit”, – ima isumaqartillugu “qullariartorniarneg”. Nipilersortartut, timersortartut eqqumiitsuliortartullu oqaatsinik saqqummiussanillu ataatsimooqatigiiffinnik akaarinniffiusunik qaaqquisunillu ikorfartuutaasunut isumalioqataanissamut qaaqquneqassap-put.

Inuusuttut ilaasa namminersulerumallutik inersimasut pingaartitaat tunut-tarpaat, tamatumalu kingunerisinnaasarpaa pimmatiginnittarneq pillugu paasissutissat nalinginnaasut akuersarneqannginnerat imaluunniit naam-maginantumik soqutigineqannginnerat. Akerlianik inuusuttut qulequttami pineqartumi akulerusimanissaat pisariaqartinneqarpoq, taamaaliornermikkut ilaqquttatik inuusunnerit ikinngutitillu isumassarsitissinnaagamikkit. Taamaat-tumik inuusuttut ataatsimoortarfiinut sammitinneqartunik taakkualu sule-qatigalugit attaveqatigiittarnissamik suliniutit immikkut ittut piareersarne-qassapput.

Qeqertarsuaq, meeqqerivik Kuluk - Puisseerarmiut, 2022

Piffissaliussat

Periusissiami suliniutit siulliit siullermeerutaasumik atuarnepup august/sep-tember 2022-mi aallartinnerani ingerlanneqartussaapput. Ukiut 2022-2025 atuutsitsiniarluni suliniutinut atorneqassapput, piffissami tassani suliniutit ineriartortinneqassapput ilisimaneqalerlutillu. 2025-mi suliniutit siulliit iluar-siiffigineqarnissaat eqqarsaatigalugu nalilersorneqassapput.

Pingaartitat pineqarput

Nunani Avannarlerni ullutsinni pimmatiginninneq pillugu ilisimatusaatinit paasinninnerit tunngaviusut sisamat ilanngunneqarsinnaapput, nuna tamakkerlugu periusissiami saqqummiussatut naleqartitatut atorneqartut.

Paasinninnerit pineqartut ukuupput:

- Pimmatiginninneq inooqataaffinniit ajattuineruvoq.
- Pimmatiginninneq pingaartumik inooqatigiinni attaveqatigiinnermik amigaateqartuni pileriartortarpoq.
- Kikkut tamarmik pimmatigineqarnermik kiserliornermillu eqqugaasinnaapput.
- Pimmatigineqarneq akiorniarneqarsinnaavoq annikillisarneqarsinnaallu-nilu, taamaattumik akulerunnissaq pisariaqartuuvog.

Ilisimasalittut paasinninnerit taakkua aallaaviunerat isumaqarpoq, meeqqanik inuusuttunillu pimmatiginninnerni pisimasuni ataasiakkaani namminneer-lutik pimmatiginnittutut imaluunniit pimmatigineqartutut akuusimasunik avammut ajattuineq, nittarsaassineq kanngusutsitsinerlu nuna tamakkerlugu periusissiami isummamut naapertuutinnitsoq. Inuit ataasiakkaat pimmati-ginnittarnerminnik unitsitsinissaannik piumasaqarneq mattunneqangilaq, oqaatigineqartunili pineqarpoq pædagogikki atorlugu ajattuinanilu suliniute-qartoqaqqaassasoq. Taamatuttaaq isuma una periusissiamut naapertuuti-ngilaq, pimmatiginnittarnerup patsisigisai meeqqap pissusiinit, tunuliaqutaan-it angerlarsimaffianillu taamaallaat aallaaveqartinneqassappata, tassami aallartinniakkani suliniutinilu paaqqinnittarfinni atuarfinnilu pissutsit aamma ilanngunneqartussaammata. Tunngaviusumik paasinnittaatsit taakkua

aamma ima paasineqassapput, kikkut tamarmik paaqqinnittarfinni, atuarfinni inuusuttullu ilinniarfiini taakkualu eqqaanni sulisut pimmatiginnittarnermik pinaveersaartitsineranni inooqatigiinnillu ajattuisoqalernerani akulerutarnissaanni tapersorsorneqassasut. Matumani inuit ataasiakkaat (*uanga*) suleqatigiillu (*uagut*) akaareqatigiinnerup ataqqeqatigiinnerullu annertusarnissaat siunertaralugu najugarisaminni akuleruttarnissaat pineqarpoq.

Kajumissaarutigineqarpoq paaqqinnittarfiit, atuarfiit, sunngiffimmi sammisasaqartitsiviit, inuusuttut ilinniarfii kiisalu ilinniartitsisunngorniarfiit, pædagogit ilinniarfiit, kommunalbestyrelsit, najukkani peqatigiiffiit kultu-rikkullu suliniuteqarfiit periusissiaq tigulluassagaat taamatullu suliniutinik, sammisqaqartitsinernik oqaasinnguinerinillu suliami tassani ineriartortitsis-sasut, meeqqat inuusuttullu amerlanerit mattunneqaratik ajattorneqaratillu pitsaanerusemik atugarissaarneruleqqullugit.

Liv 13 år, 2022

Ilinniartitaanermut Aqutsisoqarfik
Uddannelsesstyrelsen